

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA PÁTÁ SEKCE

VĚC EREMIÁŠOVÁ A PECHOVÁ proti ČESKÉ REPUBLICE
(stížnost č. 23944/04)

**ROZSUDEK
ŠTRASBURK
16. února 2012**

*Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.
Rozsudek je v autentickém anglickém znění publikován na internetových stránkách Evropského soudu pro lidská práva v databázi HUDOC (www.echr.coe.int). Pořízený úřední překlad do českého jazyka není autentickým zněním rozsudku.*

Ve věci Eremiášová a Pechová proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce), zasedající v senátu ve složení

Dean Spielmann, *předseda*, Elisabet Fura,

Karel Jungwiert,

Mark Villiger,

Ann Power-Forde,

Ganna Yudkivska,

André Potocki, *soudci*,

a Claudia Westerdiek, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 24. ledna 2012,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 23944/04) směřující proti České republice, kterou dne 22. června 2004 podaly Soudu paní Petra Eremiášová a Katarína Pechová („stěžovatelky“) na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatelky zastupuje pan Z. Stavinoha, právník působící v Brně, a pan J. Kopál z Ligy lidských práv. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec pan V. A. Schorm z Ministerstva spravedlnosti.

3. Stěžovatelky namítají porušení článků 2 a 13 Úmluvy.

4. Dne 16. ledna 2008 se předseda páté sekce rozhodl oznámit stížnost vládě. Dále rozhodl, že senát projedná přijatelnost a odůvodněnost stížnosti současně (článek 29 odst. 1).

SKUTKOVÝ STAV

I. OKOLNOSTI PŘÍPADU

5. Stěžovatelky jsou občanky České republiky, první se narodila v roce 1978 a druhá v roce 1938, obě mají bydliště v Brně.

6. Podle policejních záznamů byl dne 18. června 2002 V. P., romského původu, partner první stěžovatelky, které se ze vztahu s ním následně v únoru 2003 narodilo dítě, a syn druhé ze stěžovatelek, zatčen policií pro podezření z krádeže vloupáním a předveden na Obvodní oddělení Královo Pole Městského ředitelství Brno Policie České republiky („Obvodní oddělení policie“). Poté, co byl mezi 14:00 a 15:05 hod. vyslechnut, bylo mu v 18:20 hod. sděleno obvinění z trestného činu porušování domovní svobody a trestného činu krádeže.

7. Podle výpovědí policistů se V. P. přibližně v 16:00 hod. nacházel v oddělené čekárně v přízemí budovy. Mezi 17:00 a 18:00 hod. mu byly sejmuty otisky. Poté byl V. P. předveden do kanceláře ve druhém patře policejní stanice, aby mu bylo sděleno obvinění.

8. Podle úředního záznamu V. P. v 18:30 hod. poté, co podepsal usnesení o zahájení trestního stíhání, požádal, zda by mohl jít na toaletu s tím, že je to naléhavé. Bylo rozhodnuto, že ho dva policisté eskortují do přízemí policejní budovy, protože ve druhém patře nebyly na

toaletě mříže. V přízemí nesměl V. P. z bezpečnostních důvodů dveře toalety zavřít. Na zpáteční cestě šla policistka P. před V. P. a policista K. šel po jeho pravém boku a držel ho za zápěstí. Ve výpovědích policistů K. a P. existují nesrovnalosti ohledně toho, zda policista K. držel svou levou rukou levé nebo pravé zápěstí V. P. S ohledem na klidné chování V. P. nebyla použita pouta a úchop policisty nebyl příliš silný. Skupina prošla bez problémů podestou mezi přízemím a prvním patrem, kde byly na oknech mříže. Poté, co již policistka P. prošla podestou mezi prvním a druhým patrem, a když V. P. a policista K. na podestu právě přicházeli, V. P. se náhle otočil, udeřil policistu, který ho držel za zápěstí, otevřenou dlaní do levého ramene, vytrhl se a proskočil hlavou napřed zavřeným oknem do dvora. Policista K. zavravoral a pak se neúspěšně pokusil zachytit V. P. za nohy, mizející v rozbitém okně. Policisté začali volat, aby byla přivolána rychlá záchranná služba, vyběhli do dvora a spolu s ostatními policisty poskytli V. P. první pomoc. Ten byl převezen rychlou záchrannou službou do nemocnice, kde následující ráno v 7:15 hod. zemřel.

9. Téhož dne zahájila Skupina kontroly a stížností Městského ředitelství Brno Policie České republiky („Skupina kontroly a stížností“) vyšetřování. Její příslušníci ohledali místo činu, zhotovili jeho náčrtek a pořídili fotografie. Všichni zúčastnění byli vyzváni, aby sepsali úřední záznam a v něm se k incidentu vyjádřili.

10. Obvodní oddělení policie zahájilo vyšetřování ve věci podezření ze spáchání trestného činu účasti na sebevraždě a provedlo řadu vyšetřovacích úkonů. Mezi 19:30 a 20:20 hod. ohledala Skupina kriminalistické techniky místo činu, zhotovila jeho náčrtek a sepsala protokol.

Pracovnice Inspekce ministra vnitra („Inspekce“) prohlédla místo činu, vyslechla vedoucího Obvodního oddělení policie, policistku P. a policistu W. Nevyslechla však policistu K., protože byl právě ošetřován po napadení ze strany V. P. Na základě předběžných zjištění kontrolních útvarů dospěla k závěru, že není důvod pro podezření, že by se policisté dopustili trestného činu. V šetření proto dále pokračovala Skupina kontroly a stížností.

11. Ještě dne 18. června 2002 sepsali policisté, kteří byli s V. P. před jeho smrtí v kontaktu (policisté P. a K. a policisté, kteří vyšetřovali trestnou činnost V. P.), oddělené úřední záznamy, v nichž se k incidentu vyjádřili. Policista K. v jím sepsaném úředním záznamu uvedl, že během eskorty držel pravé zápěstí V. P. Policistka P. neuvedla, o které zápěstí se jednalo.

12. Dne 19. června 2002 na pokyn vedoucího Obvodního oddělení policie vydala nemocnice, kam byl V. P. převezen, lékařskou zprávu, dle které bylo pravděpodobnou příčinou smrti vážné poranění mozku.

13. V 0:30 hod. seznámil vedoucí Obvodního oddělení policie s incidentem první stěžovatelku a sestru V. P. Několik hodin poté nařídil vedoucí Obvodního oddělení policie pitvu těla, kterou téhož dne provedli dva znalci.

14. Předběžná pitevní zpráva byla vydána dne 21. června 2002. Vyplynul z ní závěr, že „smrt [V. P.] byla jednoznačně způsobena dramatickými následky mohutného tupého násilí v oblasti hlavy. Tento mechanismus zcela odpovídá zraněním způsobeným pádem z výšky. Při pitvě nebyly nalezeny žádné známky, které by jednoznačně svědčily pro aktivní účast třetí osoby na smrti [V. P.]“. Závěry pitvy byly popsány v pitevním protokolu ze dne 16. července 2002, v němž bylo mimo jiné uvedeno, že „při pitvě nebyly nalezeny žádné známky, které by jednoznačně svědčily pro aktivní účast třetí osoby na smrti [V. P.]. Závěry pitvy tak nejsou v rozporu s tvrzením policie, podle kterého byla zranění způsobena pádem z výšky po skoku zavřeným oknem z druhého patra budovy“. Dále se v protokolu uvádělo, že V. P. měřil 170 cm a vážil 58 kg a do Ústavu soudního lékařství byl přivezen bez oblečení.

15. Dne 19. června 2002 nařídil vedoucí Obvodního oddělení policie provedení toxikologické expertizy těla V. P. Znalec z oboru toxikologie dne 19. července 2002 konstatoval, že nezjistil přítomnost žádné toxické látky.

16. Dne 19. června 2002 nařídila Skupina kriminalistické techniky provedení odborné analýzy biologického materiálu odebraného v den incidentu z rámu okna, kterým V. P. proskočil. Znalecký posudek byl vypracován dne 31. července 2002 Odborem kriminalistické techniky a expertiz Správy Jihomoravského kraje Policie České republiky. Dle posudku byla mezi vlasy zajištěnými na okně a vlasy V. P. zjištěna morfologická shoda.

17. Dne 19. června 2002 podali bratr V. P. a první stěžovatelka Inspekci trestní oznámení na policisty sloužící na dotčené policejní stanici. Podle protokolu bratr V. P. tvrdil, že V. P. byl zřejmě z okna vyhozen.

18. Dne 20. června 2002 ředitel Městského ředitelství Brno Policie České republiky po seznámení s výsledky vnitřního kontrolního šetření vedeného Skupinou kontroly a stížností ve věci eskorty V. P. konstatoval, že příslušní policisté neporušili ustanovení interních policejních předpisů. Vzhledem k tomu, že incident vyšetřovala Inspekce, Městské ředitelství Brno věc odložilo.

19. Dne 24. června 2002 zahájila Inspekce prověřování tvrzení bratra V. P. a první stěžovatelky o podezření ze zneužití pravomoci veřejného činitele.

20. Dne 25. června 2002 byli vyslechnuti velitel Obvodního oddělení policie a policisté K. a P. Útvar, který jejich výpovědi zaznamenal, není v protokolu uveden. Zdá se nicméně, že výslech provedl pracovník Inspekce. Policisté K. a P. mimo jiné uvedli, že se V. P. choval během celé eskorty klidně a nic nenasvědčovalo tomu, že udělá něco neočekávaného. Policista K. zmínil, že když V. P. odvezla rychlá záchranná služba, navštívil lékaře, protože cítil bolest v rameni. Dále uvedl, že ještě několik dní po incidentu mohl ramenem pohybovat jen omezeně. Policista K. vypověděl, že během eskorty držel V. P. za levé zápěstí, zatímco policistka P. uvedla, že to bylo zápěstí pravé.

21. Dne 27. června 2002 vyslechlo Obvodní oddělení policie policisty K. a P. Policista K. opětovně uvedl, že V. P. držel za levé zápěstí, zatímco policistka P. neuvedla, o které zápěstí se jednalo.

22. Dne 26. července 2002 odepřela Inspekce právnímu zástupci první stěžovatelky právo nahlédnout do vyšetřovacího spisu s tím, že policista pověřený vyšetřováním není přítomen.

23. Dne 29. července 2002 oznámila Inspekce právnímu zástupci první stěžovatelky, že stěžovatelky budou moci nahlédnout do spisu po 5. srpnu 2002.

24. Dne 30. července 2002 podal právní zástupce první stěžovatelky neúspěšně stížnost Okresnímu státnímu zastupitelství Brno-venkov ve věci odepření přístupu ke spisu. Uplatnil též další námitky k prověřování. Dopisem ze dne 1. srpna 2002 mu státní zástupkyně okresního státního zastupitelství sdělila, že mu nebylo umožněno nahlédnout do spisu proto, že nepředložil plnou moc. Stěžovatelky tvrdí, že jejich právní zástupce měl řádně podepsanou plnou moc, když Inspekci žádal o nahlédnutí do spisu, a že policistka odůvodnila odepření přístupu ke spisu tím, že policista, který případ vyšetřuje, má dovolenou. Právní zástupce si tak mohl spis prostudovat až po 5. srpnu 2002.

25. Dne 8. srpna 2002 byla vyslechnuta sestra V. P. a dne 9. srpna 2002 bratr V. P. Oba poukázali na to, že V. P. byl v dobrém psychickém a fyzickém stavu a nikdy nepomýšlel na sebevraždu.

26. Dne 15. srpna 2002 Inspekce trestní oznámení první stěžovatelky na policisty odložila. Došla k závěru, že tu neexistuje důvodné podezření o tom, že by se některý z policistů dopustil trestného činu. Vyjma výše popsanych důkazů založila Inspekce své vyšetřování a závěry na úředních záznamech Obvodního oddělení policie a Skupiny kontroly

a stížností, které obsahovaly popis místa činu, fotodokumentaci, pitevní protokol, toxikologické expertizy a úřední záznamy.

27. Dne 22. srpna 2002 podala první stěžovatelka proti uvedenému rozhodnutí stížnost s tím, že vyšetřování nebylo objektivní a nestranné. Poukázala na řadu nedostatků prověřování.

28. Dne 3. září 2002 zrušil okresní státní zástupce usnesení ze dne 15. srpna 2002 jako předčasné a věc Inspekci vrátil k doplnění vyšetřování.

29. Dne 4. září 2002 požádala státní zástupkyně okresního státního zastupitelství Inspekci o opatření následujících důkazů: (i) svědecké výpovědi pracovnice Inspekce, která navštívila místo události v den, kdy se udála; (ii) svědecké výpovědi členů posádky rychlé záchranné služby, lékařů a znalců, kteří provedli pitvu, aby se mimo jiné vyjádřili ke zraněním V. P. a jeho oblečení; (iii) informace o všech policistech přítomných na policejní stanici v době incidentu a činnosti, kterou prováděli; (iv) písemných důkazů o osobnosti V. P. (např. předchozí pokusy o sebevraždu); (v) posudku soudního znalce k fyzikálnímu mechanismu rozbití okna a následného pádu; (vi) provedení rekonstrukce činu za přítomnosti státního zástupce a znalce.

30. Dne 1. října 2002 byla vyslechnuta pracovnice inspekce, která ohledala místo činu v den incidentu.

31. Dopisem ze dne 8. října 2002 oznámila státní zástupkyně okresního státního zastupitelství právnímu zástupci první stěžovatelky, že v postupu policejních orgánů při vyšetřování neshledala žádné nedostatky, a skutečnost, že šetření věci v samotném počátku prováděla Skupina kontroly a stížností, je v souladu se závazným pokynem policejního prezidenta č. 130 ze dne 30. listopadu 2001. Pracovnice Inspekce se na místo incidentu ihned dostavila, neshledala však nic, co by nasvědčovalo tomu, že došlo ke spáchání trestného činu příslušníkem Policie České republiky.

32. Dne 24. října 2002 vyslechla Inspekce lékaře, kteří provedli pitvu a sepsali pitevní protokol. Ti opakovaně uvedli, že nenalezli známky aktivní účasti třetí osoby, nicméně upřesnili, že s ohledem na rozsáhlá a vzájemně související zranění to nelze jednoznačně určit.

33. Dne 20. února 2003 Inspekce vyslovila závěr, že s ohledem na znalecký posudek z oboru forenzní biomechaniky, jehož zpracování bylo nařízeno dne 21. ledna 2003, není provedení rekonstrukce činu nutné.

34. Dne 21. února 2003 Inspekce opětovně odložila trestní oznámení první stěžovatelky proti policistům s tím, že neexistuje důvodné podezření, že došlo ke spáchání trestného činu. Inspekce vyšla z posudku z oboru forenzní biomechaniky ze dne 6. února 2003, podle něhož došlo k incidentu vlastním aktivním skokem oběti s primárním dopadem na temeno hlavy a který výslovně vyloučil použití síly ze strany třetí osoby. Na žádost okresního státního zástupce a mimo důkazy popsané výše bylo pořízeno 53 úředních záznamů, které popisovaly činnost policistů během přítomnosti V. P. na policejní stanici. Byli vyslechnuti členové posádky rychlé záchranné služby a analyzovány písemné důkazy týkající se osobnosti V. P.

35. Dne 28. února 2003 rozhodlo Obvodní oddělení policie o odložení vyšetřování ve věci účasti na sebevraždě, neboť šetření neprokázalo, že došlo ke spáchání trestného činu účasti na sebevraždě ani jiného trestného činu.

36. Dne 14. března 2003 bylo právnímu zástupci první stěžovatelky znovu odepřeno právo nahlédnout do spisu.

37. Dne 21. března 2003 podala první stěžovatelka na policisty trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu účasti na sebevraždě V. P. Krajské státní zastupitelství v Brně požádala o dozor nad prověřováním jejích tvrzení. Poukázala na různé nedostatky

prověřování s tím, že postrádá objektivitu a je ledabylé. Dne 26. března 2003 se k tomuto řízení připojila druhá stěžovatelka.

38. Dne 29. května 2003 podaly stěžovatelky ke krajskému státnímu zastupitelství stížnost na to, že nebyly informovány o výsledku vyšetřování ve věci jejich nových tvrzení.

39. Dne 25. června 2003 jim státní zástupce krajského státního zastupitelství sdělil, že nezjistil žádnou skutečnost, která by podpořila jejich tvrzení, že došlo ke spáchání trestného činu. Došel k závěru, že V. P. nezamýšlel spáchat sebevraždu, nýbrž se neúspěšně pokusil o útěk, nebyl však s to kontrolovat svůj pád z výšky 8,1 metru. Odmítl ostatní tvrzení o tom, že nebyl dodržen procesní postup, nicméně připustil následující procesní nedostatky: (i) Městské státní zastupitelství v Brně nepředalo věc Okresnímu státnímu zastupitelství Brno-venkov jako orgánu specializovanému na trestné činy policistů, (ii) počáteční vyšetřování vedené Inspekcí bylo „zcela nedostatečné“, (iii) právnímu zástupci stěžovatelů bylo neoprávněně odepřeno právo nahlédnout do spisu, (iv) nebylo zajištěno oblečení V. P. a nebyl k němu zpracován znalecký posudek, (v) protikladné informace ve spisu ohledně toho, zda mohl být policista K. na místě činu v 18:30 hod., které však vznikly v důsledku administrativního pochybení. Státní zástupce konstatoval, že uvedené procesní nedostatky neměly vliv na přesnost skutkových zjištění, vyžádal si však doplnění důkazů.

40. Dne 12. srpna 2003 státní zástupce okresního státního zastupitelství Inspekci požádal, aby v návaznosti na rozhodnutí krajského státního zastupitelství doplnila důkazy.

41. Dne 9. října 2003 Inspekce trestní oznámení stěžovatelek na policisty opětovně odložila s tím, že neexistuje důvodné podezření, že došlo ke spáchání tvrzeného trestného činu. Mimo jiné bylo konstatováno, že oblečení V. P. bylo v nemocnici předáno rodině.

42. Dne 16. října 2003 se stěžovatelky proti usnesení o odložení věci odvolaly, přičemž namítaly řadu faktických nesrovnalostí a chyb ve spise.

43. Dne 12. listopadu 2003 okresní státní zastupitelství vyslechlo znalce, který vypracoval znalecký posudek z oboru forenzní biomechaniky. Ten se omluvil za několik chyb formálního rázu v posudku, přitom však uvedl, že podstata jeho závěrů je správná. Vysvětlil, že chyba ve jméně zesnulého a v místě činu vznikla zkopírováním částí posudku z jiného dřívějšího posudku. Dále vyjádřil omluvu za chybu v bodě tři posudku, kde bylo uvedeno, že V. P. dopadl nejprve na nohy. Znalec to objasnil tak, že to byla jeho chyba, a odkázal na pitevní protokol, z něhož jednoznačně vyplývá, že V. P. dopadl na hlavu.

44. Dne 13. listopadu 2003 zamítl státní zástupce okresního státního zastupitelství stížnost stěžovatelek jako nedůvodnou. Pokud jde o zpochybnění znaleckého posudku ze dne 6. února 2003, státní zástupce konstatoval, že znalec připustil, že v něm chyby jsou, nicméně dále uvedl, že byly posouzeny jako chyby formálního rázu. Ztotožnil se s názorem krajského státního zastupitelství, že se V. P. s největší pravděpodobností pokusil o útěk. Vzhledem k tomu, že okna byla částečně neprůhledná, nemohl vidět, že je pod nimi betonový povrch, ani nemohl přesně odhadnout výšku. Mohl si tak myslet, že útěk možný je. Státní zástupce závěrem uvedl, že se jedná čistě o jeho osobní názor a že úmysly oběti nikdy známy nebudou.

II. PŘÍSLUŠNÉ VNITROSTÁTNÍ PRÁVO

A. Zákon o Ústavním soudu (zákon č. 182/1993 Sb.)

45. Podle § 72 odst. 1 písm. a) je ústavní stížnost oprávněna podat fyzická nebo právnická osoba podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem.

46. Podle § 82 odst. 3 bylo-li vyhověno ústavní stížnosti fyzické nebo právnické osoby podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, Ústavní soud: a) zruší napadené rozhodnutí orgánu veřejné moci, nebo b) jestliže porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody spočívalo v jiném zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, zakáže příslušnému státnímu orgánu, aby v porušování práva a svobody pokračoval, a přikáže mu, aby, pokud je to možné, obnovil stav před porušením.

B. Občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb.)

47. Ustanovení § 13 odst. 1 zakotvuje právo na přiměřené zadostiučinění v případech zásahu do práva zaručeného v § 11, zejména se jedná o právo na ochranu života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, soukromí, jména a projevů osobní povahy.

48. Podle § 13 odst. 2 pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle § 13 odst. 1, má fyzická osoba právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.

C. Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (zákon č. 82/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

49. Podle § 3 odpovídá stát mimo jiné za škodu, kterou způsobily státní orgány.

50. Ustanovení § 13 odst. 1, ve znění účinném do 26. dubna 2006, stanovilo, že stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem, kterým je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Podle § 13 odst. 2 měl právo na náhradu škody ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

51. Dne 27. dubna 2006 nabyl účinnosti zákon č. 160/2006 Sb., který mimo jiné novelizoval ustanovení § 13 odst. 1, jež nově stanoví, že stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem, kterým je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Zákon č. 160/2006 Sb. vložil rovněž nový § 31a, který zakotvuje přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která byla způsobena nesprávným úředním postupem, včetně porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě.

D. Trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb. ve znění účinném v rozhodné době)

52. Podle § 161 odst. 2 nestanoví-li zákon jinak, vyšetřování koná služba kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky. Ministr vnitra může pověřit vyšetřováním i jiné útvary Policie České republiky.

53. Podle § 161 odst. 3 vyšetřování o trestných činech spáchaných příslušníky Policie České republiky koná státní zástupce.

54. Podle § 174 odst. 1 dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení vykonává státní zástupce.

E. Zákon o Policii České republiky (zákon č. 283/1991 Sb. ve znění účinném v rozhodné době)

55. Ustanovení § 2 odst. 4 stanovilo, že trestné činy, jejichž pachatelem je policista, vyšetřuje Inspekce Ministra vnitra, vnitřní útvar ministerstva přímo řízený ministrem vnitra.

56. Ustanovení § 3 stanovilo, že policie je podřízena Ministerstvu vnitra. Pokud tento zákon nestanoví jinak, činnost policie řídí Policejní prezídium České republiky, v jehož čele stojí policejní prezident. Policejního prezidenta jmenuje a odvolává ministr se souhlasem vlády České republiky. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministroví.

57. Ustanovení § 49 mimo jiné zakotvovalo odpovědnost státu za újmu na zdraví, smrt nebo škodu způsobenou fyzické osobě policií.

F. Zákon o Policii České republiky (zákon č. 273/2008 Sb.), který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2009

58. Podle § 103 prověřuje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je policista, Inspekce policie. Inspekce policie je útvarem ministerstva. V čele inspekce stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává vláda. Inspekci tvoří policisté přidělení k ministerstvu.

G. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 130/2001

59. Podle tohoto vnitřního předpisu použitelného v rámci policejních jednotek podřízených policejnímu prezidentovi musí být podezření z trestných činů, za jejichž spáchání zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři roky, prověřena kontrolními útvary Policie České republiky, jedná-li se o: (i) sebevraždu nebo sebezranění osob, ke kterým došlo v souvislosti se služebními zákroky nebo úkony policistů, a (ii) informace o incidentech, které samy odhalí, do doby potvrzení skutečností nasvědčujících tomu, že jde o podezření z trestného činu spáchaného příslušníkem nebo zaměstnancem Policie České republiky v souvislosti s plněním služebních nebo pracovních úkolů.

H. Organizační řád Městského ředitelství Brno Policie České republiky

60. Podle tohoto vnitřního předpisu tvoří městské ředitelství různé služby a jednotky, které jsou všechny přímo či nepřímo podřízeny řediteli. K těmto jednotkám náležejí i Skupina kontroly a stížností, Obvodní oddělení policie a Skupina kriminalistické techniky, které jsou nicméně oddělenými jednotkami, které nejsou na sobě hierarchicky závislé.

Ředitel rozhoduje mimo jiné o služebních a zaměstnaneckých záležitostech policistů a zaměstnanců. Všichni policisté ředitelství jsou řediteli podřízeni. Ředitel je přímo nadřízen vedoucímu Skupiny kontroly a stížností.

III. PŘÍSLUŠNÁ VNITROSTÁTNÍ PRAXE

A. Judikatura Ústavního soudu

1. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 8/03

61. Tímto usnesením odmítl Ústavní soud ústavní stížnost stěžovatele podle článku 3 Úmluvy, směřující proti usnesení, kterým státní zástupce potvrdil usnesení Inspekce o odložení vyšetřování ve věci údajně špatného zacházení ze strany policie. Ústavní soud shledal, že s ohledem na ústavní princip dělby moci nepřísluší soudům, včetně Ústavního soudu, zasahovat do pravomoci státního zastupitelství rozhodnout o tom, pro jaký skutek a z jakých důvodů bude nebo nebude podána soudu obžaloba. Ústavní soud se v rámci přezkumu rozhodnutí státního zástupce může zabývat toliko otázkou, zda je svévolné. Došel přitom k závěru, že státní zástupce své rozhodnutí dostatečným způsobem odůvodnil a postupoval v souladu s trestním řádem.

2. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 264/06

62. Ústavní soud tímto usnesením odmítl ústavní stížnost, kterou stěžovatel podle článku 3 a 13 Úmluvy namítal odložení vyšetřování ve věci špatného zacházení ze strany policie. Stěžovatel namítal, že vyšetřování nebylo nezávislé a nestranné, neboť jej vedla

Inspekce ministra vnitra a státní zástupce na vyšetřování pouze formálně dohlížel. Ústavní soud uvedl:

„Možnost zásahu Ústavního soudu do přípravného řízení je tedy nutno vykládat přísně restriktivním způsobem. Ústavní soud může korigovat pouze nejextrémnější excesy...

V minulosti Ústavní soud ojediněle vykročil ze své dnes již dostatečně ustálené judikatury. Učinil tak v situaci, kdy státní zastupitelství neodůvodnilo svůj závěr o zamítnutí stížnosti proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání (srov. nálezy ve věci sp. zn. III. ÚS 511/02, a usnesení ve věci sp. zn. III. ÚS 554/03).

Ani po tomto nálezu se Ústavní soud nadále necítí být povolán k přezkumu postupu orgánů činných v trestním řízení, pokud jde o materiální důvody (opodstatněnost) a důvodnost zahájení trestního stíhání. Z uvedeného vyplývá, že předmětem přezkumu Ústavním soudem mohou být tedy pouze námitky směřující proti nedostatečnému odůvodnění napadených usnesení, které by svědčilo o libovůli v rozhodování orgánů činných v trestním řízení.“

Ústavní soud dodal, že po prostudování spisu shledal, že vyšetřování bylo v souladu se zákonem a k porušení stěžovatelových procesních práv nedošlo. K námitce stěžovatele, že vyšetřování nebylo nezávislé a nestranné, se nevyjádřil.

3. Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 511/02

63. Tímto nálezem Ústavní soud na základě ústavní stížnosti obžalovaného zrušil usnesení státního zástupce, kterým potvrdil usnesení policejních orgánů o zahájení trestního stíhání stěžovatele z důvodu, že státní zástupce náležitě nepřezkoumal stížnost stěžovatele a nevyložil důvody svého rozhodnutí. Jako obecnou zásadu Ústavní soud uvedl, že rozhodnutí státního zástupce musí být odůvodněno a že státní zástupce je povinen stížnosti řádně přezkoumat. Dodal, že Ústavnímu soudu nepřísluší jakkoliv přezkoumávat po věcné stránce rozhodnutí státního zástupce o zahájení trestního stíhání a vyjadřovat se k opodstatněnosti toho kterého trestního stíhání; jde o otázku náležející výlučně do pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

B. Judikatura vnitrostátních obecných soudů

1. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3126/2007

64. V tomto usnesení Nejvyšší soud konstatoval, že součástí osobnostních práv chráněných ustanovením § 11 občanského zákoníku není skutečnost, že stát nesplnil povinnost ve smyslu článku 3 Úmluvy provést řádné vyšetřování ve věci údajně špatného zacházení ze strany policie. V rámci žalob na ochranu osobnosti tedy civilním soudům nepřísluší tuto otázku přezkoumávat.

2. Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 34 C 103/2002-80 ze dne 16. října 2003

65. Tímto rozsudkem přiznal městský soud každé ze tří fyzických osob částku 500 000 Kč (19 592 €) podle § 11 a 13 občanského zákoníku jako náhradu nemajetkové újmy za smrt manželky a matky způsobenou pochybením policisty. Policista, který byl za čin zodpovědný, byl předtím odsouzen za trestný čin ublížení na zdraví Okresním soudem v Mělníku. Městský soud založil svá skutková zjištění na spisu Okresního soudu v Mělníku vedeném v tomto trestním řízení a žalovaná Česká republika, zastoupená Ministerstvem vnitra, uznala svou odpovědnost za škodu způsobenou jednáním policisty.

3. Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 sp. zn. 5 C 85/2000 ze dne 4. října 2004

66. Tímto rozsudkem přiznal soud dvěma fyzickým osobám náhradu škody podle zákona č. 58/1969 Sb., který byl nahrazen zákonem o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, za smrt jejich syna

způsobenou policií. Dotyčný policista byl odsouzen za trestný čin ublížení na zdraví Okresním soudem Praha-západ a Krajským soudem v Praze. Obvodní soud pro Prahu 7 svá zjištění založil mimo jiné na spisu Okresního soudu Prahu-západ vedeném v tomto trestním řízení.

C. Náhrada škody přiznaná Ministerstvem vnitra

67. Dne 27. ledna 2000 uzavřelo Ministerstvo vnitra dohodu o narovnání podle zákona o Policii České republiky ve výše uvedeném případě (viz § 66). Uzavření dohody předcházelo odsouzení policisty. Ministerstvo uznalo svou odpovědnost.

Ve dnech 13. září 2001, 5. října 2001 a 30. října 2001 uzavřelo Ministerstvo vnitra tři dohody o narovnání podle zákona o Policii České republiky ve výše uvedeném případě (viz § 65). Tyto dohody byly uzavřeny předtím, než byl policista odsouzen. Ministerstvo vnitra uznalo, že smrt byla způsobena jednáním policisty.

Třemi výše uvedenými dohodami o narovnání byla poskytnuta náhrada nákladů spojených s pohřbem. Jednou z nich byla pozůstalému manželovi přiznána měsíční penze.

68. Dne 7. února 2008 poskytlo Ministerstvo vnitra náhradu škody podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem osobě, která utrpěla vážné poškození zdraví v důsledku postřelení policistou. Náhrada škody byla přiznána poté, co bylo zahájeno proti tomuto policistovi trestní stíhání. Ministerstvo vnitra uznalo svou odpovědnost.

IV. STANOVISKA MEZINÁRODNÍCH INSTITUCÍ

A. Závěrečná zpráva Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) Rady Evropy o České republice ze dne 14. května 2001

69. Výbor České republiky doporučil, aby přijala vhodná opatření k zajištění nezávislosti prošetřování deliktního jednání osob prosazujících zákon zavedením mechanismu vnější kontroly.

B. Závěrečná doporučení Výboru pro lidská práva Organizace spojených národů (HRC) o České republice ze dne 27. května 2001

70. Výbor vyjádřil znepokojení nad tím, že stížnosti na policii vyřizuje vnitřní inspektorát policie, přičemž vyšetřování provádí Ministerstvo vnitra, které nese celkovou odpovědnost za policii. Dle názoru Výboru tento systém postrádá objektivitu a důvěryhodnost a zdá se, že usnadňuje beztrestnost policistů, kteří se podíleli na porušování lidských práv.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY

71. Stěžovatelky namítají, že státní orgány nepřijaly přiměřená a adekvátní opatření k ochraně života a zdraví V. P. a že stát smrt V. P. dostatečným způsobem neobjasnil. Stěžovatelky rovněž s poukazem na to, že vyšetřování smrti V. P. prováděl interní útvar Ministerstva vnitra a útvary policie, které byly do smrti V. P. zapleteny nebo se nacházely poblíž, namítají, že příslušné orgány neprovedly z vlastní iniciativy účinné a nezávislé

vyšetřování. Podle jejich názoru státní orgány nezačaly vyšetřování z vlastního podnětu. Naopak pracovnice Inspekce, která se dostavila na místo incidentu, zastavila vyšetřování ukvapeně a bez přesvědčivého důvodu. Inspekce začala ve věci jednat až na základě trestního oznámení, které podaly stěžovatelky. Stěžovatelky dále namítají různé nedostatky v průběhu vyšetřování, jež bylo vedeno s nedostatečnou pečlivostí a rychlostí. Stěžovatelkám byl navíc několikrát odepřen přístup k vyšetřovacímu spisu a neměly k dispozici odpovídající prostředek nápravy pro porušení práv dle Úmluvy. Stěžovatelky se odvolávají na článek 2 Úmluvy, který zní:

„Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest.“

A. K přijatelnosti

1. Tvzení stran

(a) Vláda

72. Vláda tvrdí, že stěžovatelky nevyčerpaly všechny vnitrostátní prostředky nápravy. Poukazuje na to, že české právo stanoví několik prostředků nápravy ve vztahu k článku 2 Úmluvy, a to ústavní stížnost, žalobu na náhradu škody podle zákona o Policii České republiky, žalobu na náhradu škody podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a žalobu na ochranu osobnosti podle občanského zákoníku.

73. Pokud jde o ústavní stížnost, vláda uvádí, že Ústavní soud má možnost zjednat nápravu v případě závažných nedostatků ve vyšetřování, nedostatku nezávislosti vyšetřovatelů nebo neodůvodněného výsledku trestního řízení, neboť všechny tyto situace představují svévoli ve smyslu rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 8/03, IV. ÚS 264/06 a III. ÚS 511/02 (viz § 61-63 výše). Pokud by stěžovatelky podaly ústavní stížnost, mohl by Ústavní soud rozhodnutí přijaté v průběhu vyšetřování zrušit a věc vrátit vyšetřujícím orgánům, které by byly vázány jeho právním názorem. Ústavní stížnost tak vedle otevření cesty k odškodnění prostředky občanského práva za porušení základních práv mohla vést i k provedení náležitého vyšetřování. Ústavní soud si je vědom judikatury Soudu a bere ji v potaz, jak o tom svědčí např. citované usnesení IV. ÚS 264/06 (viz § 62 výše). Ústavní soud sice nemá pravomoc přiznat spravedlivé zadostiučinění za porušení základních práv, této náhrady lze nicméně dosáhnout podle občanského zákoníku, zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem nebo podle zákona o Policii České republiky (*mutatis mutandis*, č. 77617/01, § 140, 26. ledna 2006).

74. Tyto tři kompenzační prostředky nápravy bylo možno využít nezávisle na ústavní stížnosti. Nicméně pokud by stěžovatelky podaly nejprve ústavní stížnost, se kterou by uspěly, byla by jejich procesní pozice mnohem lepší. Podle vlády nebylo nutné, aby došlo ke zrušení posledního rozhodnutí vydaného v průběhu vyšetřování věci, protože to není podmínkou pro přiznání těchto náhrad. V občanskoprávním řízení svědčí platným rozhodnutím státních orgánů presumpce správnosti. Tu však může účastník řízení vyvrátit. Skutečnost, že důkazní břemeno nese takový účastník řízení, neznamená, že je tento prostředek nápravy z pohledu článku 35 odst. 1 Úmluvy neúčinný.

75. Navíc, jakkoli se může jevit obtížné prokázat, že za smrt V. P. jsou odpovědné státní orgány, pokud vyšetřující orgány došly k opačnému závěru, situace je odlišná v případě prokázání tvrzených procesních nedostatků, tedy toho, že provedené vyšetřování nebylo nezávislé a adekvátní. Vláda nicméně uznává, že bude pro stěžovatele obvykle obtížné

vlastními prostředky prokázat opak toho, k čemu došly vyšetřující orgány, tedy že k úmrtí oběti došlo v důsledku porušení povinnosti policistou. Žaloby na náhradu škody by tak byly úspěšné pouze na základě úspěšně podané ústavní stížnosti.

76. Pokud jde o občanskoprávní žalobu podle § 11 a násl. občanského zákoníku, vláda konstatuje, že stěžovatelkám umožňovala domoci se plné náhrady za škodu a újmu utrpěnou v důsledku smrti V. P. (viz § 65 výše).

77. Vláda dále tvrdí, že se stěžovatelky mohly domáhat náhrady škody podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (viz § 66 a 68 výše). Tato právní cesta by se otevřela v případě, že by Ústavní soud zrušil poslední rozhodnutí, kterým došlo k odložení věci, pokud by stěžovatelky namítaly jeho nezákonnost, nebo v případě tvrzení o nesprávném úředním postupu policie. Před podáním žaloby k soudu by stěžovatelky musely nárok uplatnit u Ministerstva vnitra.

78. Konečně mohly stěžovatelky uplatnit nárok na náhradu škody podle zákona o Policii České republiky (viz § 67 výše).

79. Vláda uzavírá, že stěžovatelky byly povinny vyčerpat prostředek nápravy, který nebyl prost přiměřené naděje na úspěch, i když měly pochybnosti o jeho účinnosti. Stěžovatelky tedy měly v projednávané věci napadnout usnesení státního zástupce o odložení věci před Ústavním soudem, který mohl orgánům činným v trestním řízení nařídit, aby věc vyšetřily v souladu s Úmluvou, pokud by zjistil, že tomu tak nebylo. Vláda navíc připomíná, že pokud jeden prostředek nápravy zcela nenaplnuje sám o sobě požadavky článku 13 Úmluvy, soubor prostředků nápravy poskytnutých vnitrostátním právem je splňovat může (*Kudla proti Polsku* [velký senát], č. 30210/96, § 157, ESLP 2000-XI; *Čonka proti Belgii*, č. 51564/99, § 75, ESLP 2002-I). Prostředky nápravy podle občanského práva, zákona o Policii České republiky a zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem přitom kompenzují skutečnost, že Ústavní soud nemá pravomoc přiznat náhradu za porušení práv zaručených Úmluvou.

(b) Stěžovatelky

80. Stěžovatelky tvrdí, že žádný z prostředků nápravy, které vláda zmiňuje, nepředstavuje účinný způsob zjednání nápravy v případě neúčinného vyšetřování. Podle jejich názoru existuje v České republice, pokud jde o ochranu práv zaručených články 2 a 3 Úmluvy, právní vakuum, což se v takových závažných případech rovná odepření spravedlnosti.

81. Stěžovatelky zdůrazňují, že Ústavní soud již mnohokrát judikoval, že mu nepřísluší zasahovat do výsledku prověřování trestního oznámení výkonnou mocí. Pravomoc Ústavního soudu se proto omezuje na přezkum toho, zda takové rozhodnutí nebylo svévolné. Tento přezkum nepokrývá otázku nedostatku nezávislosti a nestrannosti, což jsou otázky, o nichž Ústavní soud nikdy nerozhodoval. Přezkum dále nezohledňuje požadavky Soudu na nezávislé a adekvátní vyšetřování. Stěžovatelky se v tomto ohledu odvolávají na věc *Yaşa proti Turecku*, 2. září 1998, § 74, Sbírka 1998-VI, a *Tanrikulu proti Turecku* [velký senát], č. 23763/94, § 79, ESLP 1999-IV, v níž Soud zamítl námitku nevyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy z důvodu, že nebyl uveden žádný příklad, kdy by někdo žalobu v podobné situaci podal.

82. Na rozdíl od toho, co tvrdí vláda, jsou stěžovatelky toho názoru, že usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 264/06 (viz § 62 výše) podporuje jejich tvrzení, že tento soud zasahuje do přípravného řízení pouze v omezeném rozsahu. Navíc, i pokud by ústavní stížnost podaly, Ústavní soud je oprávněn napadené rozhodnutí pouze zrušit, což by v žádném případě nenapravilo to, že vyšetřování nebylo účinné. Ústavní soud není oprávněn přiznat ani náhradu škody.

83. Stěžovatelky dále uvádějí, že podle judikatury Soudu nebyly povinny vyčerpat občanskoprávní prostředky nápravy. Povinnost smluvní strany podle článků 2 a 3 Úmluvy provést vyšetřování, které je způsobilé vést ke zjištění a potrestání odpovědných osob, by se stala iluzorní, pokud by se po stěžovateli požadovalo, aby vyčerpal žalobu, která směřuje pouze k přiznání náhrady škody.

84. S odvoláním na rozsudky Soudu ve věcech *Kaya proti Turecku* (19. února 1998, § 108, Sbírka 1998-I) a *İlhan proti Turecku* ([velký senát], č. 22277/93, § 103, ESLP 2000-VII) stěžovatelky tvrdí, že by bylo takřka nemožné, aby se svým nárokem u civilních soudů uspěly, aniž byl předtím policista, který se dopustil pochybení, odsouzen v trestním řízení. Presumpce správnosti rozhodnutí státních orgánů je navzdory dikci příslušného zákona ve skutečnosti nevyvratitelná.

85. Stěžovatelky se domnívají, že věci, na které vláda odkazuje, nejsou pro projednávanou věc relevantní (viz § 65-66 výše). K odškodnění obětí nebo jejich příbuzných došlo totiž až poté, co byli pachatelé odsouzeni. Podobně v případech, kdy byla poskytnuta náhrada škody podle zákona o Policii České republiky, policie uznala tvrzený nesprávný úřední postup (viz § 67-68 výše).

86. Stěžovatelky dále s odvoláním na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3126/2007 (§ 64 výše) namítají, že dotčená ustanovení občanského zákoníku neposkytují ochranu v případech neúčinného vyšetřování. Pokud jde o zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, stěžovatelky tvrdí, že v rozhodné době neposkytoval náhradu za nemajetkovou újmu. Neexistoval tedy žádný účinný kompenzační prostředek nápravy ve vztahu k porušením jejich práv podle článku 2 Úmluvy.

2. Hodnocení Soudu

(a) Obecné zásady

87. Soud připomíná, že článek 35 odst. 1 Úmluvy vyžaduje, aby předtím, než jsou námitky předloženy Soudu, byly uplatněny u příslušného vnitrostátního orgánu, alespoň pokud jde o podstatu a ve formě a lhůtě stanovenými vnitrostátním právem, nevyžaduje však využití prostředku nápravy, který je neadekvátní a neúčinný (*Aksoy proti Turecku*, č. 21987/93, § 51-52, ESLP 1996-VI, a *Akdivar a ostatní proti Turecku*, č. 21893/93, § 65-67, ESLP 1996-IV). Podle Soudu je dále při posuzování naplnění tohoto článku zásadní přihlédnout k okolnostem daného případu. Soud tedy musí brát realisticky v úvahu nejen prostředky nápravy obsažené teoreticky v právním řádu dané smluvní strany, ale též obecný kontext, ve kterém fungují, stejně jako osobní poměry stěžovatele. Musí proto posoudit, zda s ohledem na všechny okolnosti daného případu stěžovatel vykonal vše, co je od něj možné z hlediska vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy rozumně očekávat (*Akdivar a ostatní proti Turecku*, cit. výše, § 69 a *Aksoy proti Turecku*, cit. výše, § 53 a 54). Stěžovatelé nemusejí vyčerpat vnitrostátní prostředky nápravy, pokud prokáží, že měly zanedbatelnou naději na úspěch (*Akdivar a ostatní proti Turecku*, cit. výše, § 69, a *Aksoy proti Turecku*, cit. výše, § 73). Soud konstatoval, zejména pokud jde o procesní záruky vyplývající z článku 2 Úmluvy, že stěžovatelé nejsou povinni využít prostředek nápravy, kterým nelze dosáhnout nezávislého vyšetřování a který není způsobilý, bez pomoci závěrů trestního vyšetřování, přinést významná zjištění, pokud jde o pachatele smrtelných útoků, natož prokázat jejich odpovědnost (*Khashiyev a Akayeva proti Rusku*, č. 57942/00 a 57945/00, § 119-121, 24. února 2005). Soud dále ve vztahu k článku 13 Úmluvy formuloval obecnou zásadu, podle níž i pokud jednotlivý prostředek nápravy zcela nenaplní sám o sobě požadavky článku 13 Úmluvy, soubor prostředků nápravy poskytnutých vnitrostátním právem je splňovat může (*Kudla proti Polsku*, cit. výše; *Čonka proti Belgii*, cit. výše). Je na vládě, jež nevyčerpání

prostředků nápravy namítá, aby přesvědčila Soud o tom, že daný prostředek nápravy byl účinný a dostupný jak v teorii, tak v praxi v okamžiku, kdy došlo k předmětným skutečnostem, to znamená, že byl přístupný a způsobilý poskytnout stěžovateli nápravu porušení, na něž tento poukazuje, a že představoval přiměřenou perspektivu úspěchu (*Mižigárová proti Slovensku* (rozh.), č. 74832/01, 3. listopadu 2009; *T. proti Spojenému království* [velký senát], č. 24724/94, § 55, 16. prosince 1999).

(b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

88. Soud poznamenává, že v projednávané věci strany nepopírají, že v českém právním řádu existují čtyři prostředky nápravy, a to ústavní stížnost, žaloba na náhradu škody podle zákona o Policii České republiky, žaloba na náhradu škody podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a podle občanského zákoníku. Předmětem sporu je jejich účinnost, přičemž zásadní neshoda se týká role Ústavního soudu, kterému stěžovatelky věc nepředložily. Účinnost těchto prostředků nápravy je třeba posoudit z hlediska hmotných i procesních záruk vyplývajících z článku 2 Úmluvy.

89. Soud dále konstatuje, že vláda ve svém stanovisku zdůraznila, že bylo nutné, aby stěžovatelky před vnitrostátními soudy uplatnily ústavní stížnost i žaloby na náhradu škody. Vzniká tak otázka, zda tyto právní prostředky, jednotlivě i společně, představovaly účinné prostředky nápravy, které měly stěžovatelky vyčerpat na vnitrostátní úrovni.

90. Soud poznamenává, že vláda připouští, že je podle vnitrostátního práva obecně obtížné domoci se odškodnění cestou žaloby na náhradu škody podané u občanskoprávních soudů, pokud vyšetřující orgány neshledaly na straně policistů odpovědnost za smrt V. P. Pro stěžovatelky by bylo obecně obtížné prokázat vlastními prostředky, že k takovému úmrtí došlo v důsledku porušení povinností policisty. Žaloba na náhradu škody by tudíž, v rámci hmotněprávní části článku 2 Úmluvy, byla v zásadě účinná pouze po úspěšné ústavní stížnosti, která by vedla k dalšímu vyšetřování. Situace je však jiná, pokud jde o procesní nedostatky, tedy tvrzení, že vyšetřování nebylo nezávislé, respektive adekvátní.

91. Soud připomíná, že v případě, kdy je osoba vzata do vazby v dobrém zdravotním stavu, později je však nalezena mrtvá, je krajně důležité, aby okolnosti takového úmrtí byly dostatečně objasněny. Vyšetřování, která jsou smluvní strany povinny provést podle článků 2 a 13 Úmluvy v případech, jako je projednávaná věc, musí být způsobilé vést k identifikaci a potrestání odpovědných osob. Tomuto závazku nelze dostát pouhým přiznáním odškodnění, jinak by povinnost státu zjistit osoby, které nesou vinu za smrtelný útok, mohla zaniknout a záruky práva na život podle článku 2 Úmluvy by se staly pouze teoretickými nebo iluzorními (*Mižigárová proti Slovensku* (rozh.), cit. výše; *Kaya proti Turecku*, cit. výše, § 105, 107; *Yaşa proti Turecku*, cit. výše, § 74; *Kelly a ostatní proti Spojenému království*, č. 30054/96, § 105, 4. května 2001; *Khashiyev a Akayeva proti Rusku*, cit. výše, § 153; *Estamirov a ostatní proti Rusku*, č. 60272/00, § 77, 12. října 2006).

92. Tyto zásady se použijí primárně na procesní část článku 2 Úmluvy. Pokud je totiž zpochybněna účinnost vyšetřování smrti, která mohla být způsobena policisty, nelze na samotné přiznání odškodnění pohlížet jako na dostatečnou nápravu. V opačném případě by byly vysoké smluvní strany naváděny k tomu, aby zásahy svých představitelů do práva na život tolerovaly nebo takové zásahy kryly neúčinným vyšetřováním. Ochrana poskytovaná článkem 2 Úmluvy, v rámci jeho procesní části, by se tak ve výsledku stala zcela iluzorní a žádní pachatelé takových trestných činů by nebyli potrestáni.

93. V minulosti Soud připustil, že občanskoprávní řízení lze považovat za dostatečný prostředek nápravy pouze ve specifické oblasti lékařské nedbalosti (*Calvelli a Ciglio proti Itálii* [velký senát], č. 32967/96, § 51-55, ESLP 2002-I; *Powell proti Spojenému království*

(rozh.), č. 45305/99, ESLP 2000-V; *Vo proti Francii* [velký senát], č. 53924/00, § 90-94, ESLP 2004 VIII; *G. N. a ostatní proti Itálii*, č. 43134/05, § 82, 1. prosince 2009).

94. Soud dále připomíná, že vzhledem k tomu, že v praxi je znalost skutečných okolností úmrtí v případech, jako je tento, často omezena na představitele a orgány států, je zahájení odpovídajících vnitrostátních řízení, jakým je například trestní stíhání, disciplinární řízení a řízení k uplatnění prostředků nápravy dostupné obětem a jejich rodinám, podmíněno adekvátním oficiálním vyšetřováním, které musí být nezávislé a nestranné (*mutatis mutandis Makaratzis proti Řecku* [velký senát], č. 50385/99, § 73, ESLP 2004-XI).

95. S ohledem na výše uvedené zastává Soud názor, že účinnost ústavní stížnosti měla v projednávané věci klíčový význam pro zajištění účinného vyšetřování příčin předmětného úmrtí, eventuálního potrestání odpovědných osob a odškodnění stěžovatelek za vzniklou újmu.

96. Z praxe Ústavního soudu je zřejmé, že Ústavní soud s odvoláním na princip rovnováhy moci odmítá zasahovat do diskreční pravomoci státního zastupitelství rozhodnout o tom, zda trestní stíhání bude nebo nebude zahájeno (viz § 61 a 62 výše), s tím, že přezkum Ústavního soudu se omezuje na posouzení, zda bylo rozhodnutí státního zástupce o odložení věci dostatečně a odpovídajícím způsobem odůvodněno. Ústavní soud navíc zasahuje pouze v případech, kdy je rozhodnutí státního zástupce svévolné (viz § 61-63 výše). Nejenže tedy nelze přezkoumat rozhodnutí státního zástupce po věcné stránce (viz § 63 výše), nadto má Ústavní soud za to, že je oprávněn zasáhnout jen v nejextrémnějších případech (viz § 62 výše).

97. Soud nemůže spekulovat o tom, jaký by byl výsledek, pokud by stěžovatelky podaly ústavní stížnost. Navíc, jakkoliv skutečnost, že Ústavní soud nezasahuje, není sama o sobě z pohledu Úmluvy problematická, s ohledem na výše uvedené, Soud má za to, že je vysoce nepravděpodobné, ne-li zcela vyloučené, že by Ústavní soud rozhodnutí státního zástupce zrušil.

98. Stěžovatelky poukazují na závažné problémy týkající se nedostatku nezávislosti, nestrannosti a adekvátnosti vyšetřování úmrtí V. P. Soud nepovažuje za přesvědčivé tvrzení vlády, že by tyto údajné nedostatky dosahovaly úrovně „svévole“ ve smyslu judikatury Ústavního soudu. Argumenty podobné těm, jaké vznášejí stěžovatelky v projednávané věci, byly totiž Ústavnímu soudu předloženy pouze jednou (viz § 62 výše). V uvedeném případě se Ústavní soud i přes stěžovatelovu vyčerpávajícím způsobem formulovanou stížnost ve věci nezávislosti Inspekce touto otázkou v odůvodnění svého rozhodnutí nezabýval a ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou. Vláda naproti tomu neuvedla žádné skutečnosti, které by tento závěr zpochybnil. Dle přesvědčení Soudu tedy není pravděpodobné, že by Ústavní soud došel k odlišnému názoru na tyto otázky v jakémkoliv řízení, které by stěžovatelky iniciovaly. Navíc ani v případě, že by byla tvrzení vlády správná, není Soudu zřejmé, jaký vliv by zásah Ústavního soudu mohl mít na výsledek vyšetřování. Tvrzený nedostatek nezávislosti a nestrannosti vyšetřování je totiž strukturálního rázu. I pokud by tedy Ústavní soud zaujal v projednávané věci odlišný postoj a shledal by, že rozhodnutí o odložení věci byla svévolná, jak naznačuje vláda, nebyl by s to zjednat nápravu situace stěžovatelek.

99. Ve skutečnosti byl Ústavní soud oprávněn pouze zrušit pravomocná rozhodnutí ze dne 28. února 2003 a 13. listopadu 2003 a věc vrátit vyšetřujícím orgánům a nebyl oprávněn předat věc jinému vyšetřovateli. Rozhodnutí Ústavního soudu by tak bylo pouze deklaratorní povahy a bez jakéhokoliv účinku na nezávislost vyšetřování úmrtí V. P.

100. Soud proto není přesvědčen o tom, že stěžovatelky měly přiměřené vyhlídky na úspěch před Ústavním soudem (viz *a contrario Mansfeldová proti České republice*, č. 14549/05, rozhodnutí ze dne 4. října 2011). Naopak, za okolností daného případu nelze považovat ústavní stížnost za účinný prostředek nápravy tvrzených nedostatků vyšetřování.

Ústavní stížnost tedy nebyla vhodnou cestou, způsobitou zajistit účinné a objektivní vyšetřování ve věci, a tedy osvětlit okolnosti úmrtí V. P. a umožnit potrestání odpovědných osob.

101. Ve světle těchto úvah Soud shledává, že není nutné zabývat se účinností žádného ze tří řízení ve věci náhrady škody, které zmiňuje vláda, neboť žádné řízení ve věci náhrady škody nelze považovat samo o sobě, za okolností projednávané věci, za dostatečný prostředek nápravy tvrzeného porušení článku 2 Úmluvy, a to pokud jde o jeho hmotnou i procesní část. V důsledku toho Soud dospívá k závěru, že stěžovatelky vyčerpaly všechny vnitrostátní prostředky nápravy ve smyslu článku 35 odst. 1 Úmluvy a prohlašuje stížnost za přijatelnou.

B. K odůvodnění

1. K tvrzenému porušení článku 2 Úmluvy v jeho hmotněprávní části

(a) Tvrzení stran

(i) Vláda

102. Vláda tvrdí, že příčina úmrtí V. P. byla stanovena na základě všech důkazů a nic nenasvědčuje tomu, že by se na jeho úmrtí podílela třetí osoba. Vláda vychází zejména z posudku soudního znalce, pitevního protokolu a ze skutečnosti, že ve výpovědích policistů nejsou rozpory.

103. Vláda dále uvádí, že policisté neměli důvod se domnívat, že by se V. P. mohl pokusit o sebevraždu. V. P. se choval klidně a nic nenasvědčovalo tomu, že by mohlo dojít k tragické události. Policisté postupovali v souladu s vnitřními předpisy a respektovali základní práva a svobody V. P. vyplývající z článků 5 a 8 Úmluvy. Jakýkoliv další požadavek na ochranu jdoucí nad rámec přijatých opatření by znamenal pro stát nepřiměřené břemeno.

(ii) Stěžovatelky

104. Stěžovatelky konstatují, že v případě, kdy je osoba vzata do vazby v dobrém zdravotním stavu a později je nalezena mrtvá, je na státu, aby poskytl hodnověrné vysvětlení události, které vedly k tomuto úmrtí (*Anguelova proti Bulharsku*, č. 38361/97, § 110, ESLP 2002-IV, *Selmouni proti Francii* [velký senát], č. 25803/94, § 87, ESLP 1999-V). Dle stěžovatelek vysvětlení, které v projednávané věci předložil stát, nelze pokládat za hodnověrné. Je totiž vysoce nepravděpodobné, že V. P., vážící 58 kg, mohl překonat odpor eskortujících policistů a proskočit zavřeným oknem, a to tím spíše, že policista, který ho držel, byl vysoký a statný. Vzhledem k tomu, že nebyla provedena rekonstrukce události, je nejasné, zda k událostem mohlo dojít skutečně tak, jak bylo popsáno. Hodnověrnost vysvětlení je dále oslabena řadou procesních pochybení.

105. Stěžovatelky zdůrazňují, že ve výpovědích policistů K. a P. byly nesrovnalosti ohledně toho, zda policista K. držel V. P. za jeho pravé či levé zápěstí, což nebylo nikdy objasněno. Dále pak nebyl prohlédnut oděv V. P. ani nebyly zjišťovány otisky prstů na něm. Pozice těla V. P. po pádu nebyla podrobena analýze. Nebyla provedena rekonstrukce incidentu. Stěžovatelky tvrdí, že znalec, který vypracoval znalecký posudek z oboru forenzní biomechaniky, postupoval krajně nedbale. V neposlední řadě byl stěžovatelkám opakovaně odepřen přístup ke spisu. Stát tak nesplnil povinnost přesvědčivě vysvětlit, že jeho představitelé nejsou za úmrtí V. P. odpovědní.

106. Stěžovatelky dále v rámci hmotněprávní části článku 2 Úmluvy namítají, že státní orgány nepřijaly přiměřená a odpovídající opatření k ochraně života a zdraví V. P. Z vyšetřování je zřejmé, že V. P. byl eskortován do přízemí, protože toalety umístěné v druhém patře neměly mříže. Policisté tedy museli mít důvodné podezření, že se V. P. buď pokusí o

útěk, nebo spáchá sebevraždu. Za takových okolností měli policisté přijmout během eskorty adekvátní opatření, aby jakémukoli incidentu zabránili. Policisté postupovali s hrubou nedbalostí, jestliže nechali V. P. běžet a vyvinout takovou rychlost, aby mohl proskočit oknem. Stěžovatelky jsou dále toho názoru, že na oknech na podestě a druhém patře měly být mříže, aby se takovým událostem zabránilo.

(b) Hodnocení Soudu

(i) Obecné zásady

107. S ohledem na zásadní význam práva na život musí Soud podrobit každý možný zásah do článku 2 Úmluvy co nejpečlivějšímu a nejdůkladnějšímu šetření a přitom zohlednit nejen jednání zástupců státu, ale rovněž související okolnosti (*McCann a ostatní proti Spojenému království*, 27. září 1995, § 150, Série A č. 324).

108. Soud připomíná, že v případě, kdy je osoba vzata do vazby v dobrém zdravotním stavu a při propuštění jsou u ní zjištěna zranění, je na státu, aby poskytl hodnověrné vysvětlení, jak k těmto zraněním došlo. Odpovědnost státu za osobu ve vazbě je zvlášť striktně pojímána tehdy, když tato osoba zemře (*Mižigárová proti Slovensku*, č. 74832/01, § 84, 14. prosince 2010). V takových případech totiž vyvstávají ve věci předmětného úmrtí silné domněnky skutkové povahy proti státním orgánům a lze mít za to, že důkazní břemeno poskytnout uspokojivé a nade vší pochybnost přesvědčivé vysvětlení spočívá na státních orgánech (*Velikova proti Bulharsku*, č. 41488/98, § 70, ESLP 2000-VI; *Kelly a ostatní proti Spojenému království*, cit. výše, § 92; *Salman proti Turecku* [velký senát], č. 21986/93, § 100, ESLP 2000-VII; *Orhan proti Turecku*, č. 25656/94, § 327, 18. června 2002).

109. Soud dále připomíná, že první věta článku 2 odst. 1 Úmluvy státům ukládá nejen povinnost zabránit úmyslnému nebo protiprávnímu zbavení života, ale rovněž povinnost přijmout vhodná opatření k ochraně životů, které podléhají jejich pravomoci (*Osman proti Spojenému království*, 28. října 1998, § 115, *Sbírka* 1998-VIII). To může za jistých jasně definovaných okolností zahrnovat i pozitivní povinnost státních orgánů přijmout operativní preventivní opatření k ochraně osoby, jejíž život je ohrožen trestním jednáním jiné osoby nebo dokonce sebepoškozením (*Mižigárová proti Slovensku*, cit. výše, § 89; *Keenan proti Spojenému království*, č. 27229/95, § 90 a násl., ESLP 2001-III; *Osman proti Spojenému království*, cit. výše, § 115).

110. Z tohoto ustanovení ovšem nelze dovodit pozitivní povinnost státu předcházet každému možnému násilnému jednání. Tuto povinnost je třeba vykládat tak, aby na státní orgány nekladla nemožné nebo nepřiměřené břemeno, máje na paměti obtíže spojené s dohlížením na veřejný pořádek v moderní společnosti, nepředvídatelnost lidského chování a operativní volby, které je třeba učinit ohledně priorit a zdrojů. Ne každé tvrzené ohrožení života tedy pro státní orgány znamená z Úmluvy plynoucí požadavek přijmout preventivní opatření, která by ho vyloučila. Jak již Soud rozhodl, pozitivní povinnost vzniká, pokud se prokáže, že státní orgány věděly, nebo v danou dobu měly vědět, o existenci reálného a bezprostředního rizika pro život určité osoby ze strany jiné osoby nebo jí samé a v mezích svých pravomocí nepřijaly opatření, o kterých bylo možné rozumně předpokládat, že by takové riziko vyloučila (*Keenan proti Spojenému království*, cit. výše, § 90; *Osman proti Spojenému království*, cit. výše, § 116; *Paul a Audrey Edwards proti Spojenému království*, č. 46477/99, § 55, ESLP 2002-III). Avšak i v případě, kdy není prokázáno, že státní orgány věděly, nebo měly o takovém riziku vědět, existují určitá základní preventivní opatření, která by policisté a příslušníci vězeňské služby měli přijmout ve všech případech za účelem minimalizace jakéhokoli potenciálního rizika, a tím ochránili zdraví a pohodu zatčené osoby (*Mižigárová proti Slovensku*, cit. výše, § 89).

(ii) Použití těchto zásad na projednávanou věc

111. Soud poznamenává, že v rámci hmotněprávní části článku 2 Úmluvy vyvstávají dvě rozdílné otázky: (i) zda státní orgány poskytly hodnověrné vysvětlení příčiny předmětného úmrtí a (ii) zda státní orgány dostatečně ochránily V. P.

112. Soud nemůže nepřihlídnout k tvrzení stěžovatele, že nebylo dostatečným způsobem objasněno, proč se policisté rozhodli, že nenechají V. P. použít toalety v druhém patře, a eskortovali jej do přízemí, kde byly na oknech mříže. Rovněž nebylo vysvětleno, proč eskortu provádějící policisté nedovolili V. P. zavřít dveře od toalety v přízemí, údajně z bezpečnostních důvodů, ačkoliv na oknech v přízemí mříže byly. Jak tvrdí stěžovatelky, tyto okolnosti vzbuzují podezření, že policisté měli důvody se domnívat, že by se V. P. mohl pokusit o útěk, mimo jiné tím, že vyskočí z okna.

113. Dále není ze spisu zřejmé, že byla jakkoli ověřena důvěryhodnost tvrzení, že zranění ramene policisty bylo způsobeno tím, že jej V. P. udeřil dlaní do levého ramene. Rovněž nedošlo nikdy k objasnění nesrovnalosti mezi výpověďmi policistů K. a P. a mezi první a pozdější výpovědí policisty K., pokud jde o to, zda policista K. držel V. P. za jeho pravé nebo levé zápěstí.

114. Stejně jako v nedávno projednávané věci *Mižigárová proti Slovensku* (cit. výše) není Soud přesvědčen o tom, že byly okolnosti úmrtí V. P. zcela objasněny. Soud se nicméně nedomnívá, že by bylo třeba o této otázce s konečnou platností rozhodnout.

115. I kdyby měl Soud připustit, že se V. P. zabil při pokusu o útěk, povinnost chránit zdraví a pohodu zadržených osob v sobě jednoznačně zahrnuje povinnost přijmout přiměřená opatření k ochraně těchto osob před sebepoškozením (viz *Mižigárová proti Slovensku*, cit. výše, § 89; *Keenan proti Spojenému království*, cit. výše, § 97). Ačkoliv není dostatečně prokázáno, že státní orgány věděly nebo měly vědět, že existuje riziko, že by se V. P. mohl pokusit o útěk skokem skrz okno ve druhém patře, jsou určitá preventivní opatření, o kterých lze rozumně předpokládat, že by je měli policisté přijmout za účelem minimalizace jakéhokoli potenciálního rizika.

116. V projednávané věci vyplývá z důkazů, které byly předloženy Soudu, že na oknech na podestě mezi prvním a druhým patrem nebyly mříže. Také není sporu o tom, že V. P. neměl pouta a policista K. jej držel pouze volně, a to údajně proto, že se V. P. choval klidně. Navíc se jeden z eskortujících policistů v okamžiku, kdy měl V. P. policistu K. udeřit, nacházel poměrně daleko.

117. Soud se domnívá, že by bylo nepřiměřené na státech požadovat, aby umístily mříže na všechna okna na policejní stanici, aby tak zamezily tragickým událostem, jako je ta v projednávané věci. To však státy nezavazuje povinnosti vyplývající z článku 2 Úmluvy chránit život zatčených a zadržených osob před předvídatelným nebezpečím. Třebaže státní orgány tvrdí, že se V. P. choval klidně, faktem zůstává, že státní orgány zřejmě věděly, že existuje jisté riziko, že se V. P. pokusí uprchnout. Neumožnily mu, aby použil toalety v druhém patře, kde nebyly mříže. Eskortovaly jej na toalety v přízemí, kde mříže byly, a z bezpečnostních důvodů nedovolily V. P. dveře od toalety v přízemí zavřít. Vzhledem k tomu, že mříže na oknech nebyly nejen v druhém patře, ale ani na podestě mezi prvním a druhým patrem, měli policisté postupovat pečlivěji, aby zabránili tomu, že V. P. za tvrzených okolností vyskočí.

118. Z toho plyne, že při předpokladu, že k smrti V. P. došlo v důsledku pokusu o útěk, státní orgány neposkytly V. P. dostatečnou a přiměřenou ochranu, jak to požaduje článek 2 Úmluvy. K porušení článku 2 v jeho hmotněprávní části tedy došlo.

2. K tvrzenému porušení článku 2 Úmluvy v jeho procesní části

(a) Tvrzení stran

(i) Vláda

119. Vláda uvádí, že vyšetřovací úkony byly provedeny okamžitě po incidentu. Tvrdí, že poté byli řádně vyslechnuti očití svědci a řada dalších osob. Rekonstrukce činu nebyla provedena, neboť podle českého práva se neprovádí, pokud to s ohledem na ostatní důkazy není nutné. Tak tomu bylo v tomto případě, protože znalecký posudek z oboru forenzní biomechaniky výslovně konstatoval, že provedení rekonstrukce činu není nutné. Vláda dodává, že oděv byl předán rodině V. P. a že stěžovatelky během vyšetřování nikdy nepoukázaly na to, že by na oděvu byly známky násilného jednání. Vláda tvrdí, že třebaže nebylo stěžovatelkám v některých případech umožněno nahlédnout do spisu, došlo následně v průběhu vyšetřování k nápravě. K porušení práv stěžovatelek tedy nedošlo.

120. Vláda tvrdí, že vyšetřování prováděly souběžně a nezávisle na sobě tři policejní útvary. Hlavní vyšetřování vedla Inspekce Ministerstva vnitra, zatímco role Obvodního oddělení policie a Skupiny kontroly a stížností byla v rámci vyšetřování okrajová. Inspekce je přímo odpovědná ministru vnitra. Není součástí Policie České republiky a policejní prezident ani jiný policista nemá pravomoc do jejího vyšetřování zasahovat. Pracovníci Inspekce, příslušní pro celý Jihomoravský kraj, nejen předmětný policejní obvod, nejsou kolegy policistů z Obvodního oddělení policie. Vláda dále zdůrazňuje, že vyšetřování, které prováděla Skupina kriminalistické techniky a Skupina kontroly a stížností, nebylo pro výsledek řízení relevantní, že mezi těmito útvary a Obvodním oddělením policie neexistoval žádný hierarchický vztah a že jejich prvním společným nadřízeným v rámci policejní struktury byl ředitel Městského ředitelství Brno Policie České republiky. Vláda dodává, že znalecký posudek zpracovaný ve věci nevykazoval žádné známky podjatosti.

121. Jak vláda dále uvádí, faktem zůstává, že počáteční vyšetřovací úkony skutečně provedly Obvodní oddělení police, Skupina kriminalistické techniky a Skupina stížností a kontroly. Přesto považuje vláda vyšetřování za nezávislé, neboť se nedá říci, že by závěry Inspekce byly založeny pouze na důkazech, které opatřily tyto tři útvary.

(ii) Stěžovatelky

122. Stěžovatelky tvrdí, že vyšetřování smrti V. P. nebylo adekvátní a nebylo provedeno nezávislými a nestrannými státními orgány. Především namítají, že státní orgány nejednaly z vlastního podnětu. Příslušnice Inspekce opustila místo činu velmi rychle, a aniž přesvědčivě zdůvodnila závěr, že není dáno podezření ze spáchání trestného činu. Vyšetřování ve věci podezření ze spáchání trestného činu zahájila Inspekce až na základě trestního oznámení, které podaly stěžovatelky. Ani poté však vyšetřování nebylo prováděno rychle a s řádnou péčí.

123. Nebyly zajištěny některé důležité důkazy nebo k tomu došlo až na základě žádostí či námitek stěžovatelek, tedy půl roku po incidentu. Některé důkazy, které navrhovaly, nebyly nikdy vzaty do úvahy. Stěžovatelky namítají zejména skutečnost, že policisté nebyli řádně vyslechnuti a nebyl řádně zmapován čas, který V. P. strávil na policejní stanici. Státní orgány se ani nepokusily ihned po incidentu vyslechnout všechny osoby, které byly přítomny na policejní stanici v době incidentu. Informace od nich začaly shromažďovat až poté, co státní zástupce zrušil rozhodnutí o odložení věci. Stěžovatelky poukazují na věc *Assenov a ostatní proti Bulharsku* (28. října 1998, § 103, Sbírka 1998-VIII), kde Soud prohlásil vyšetřování za neúčinné mimo jiné z důvodu, že se příslušné orgány nesnažily zjistit pravdu tím, že by kontaktovaly a vyslechly svědky bezprostředně po incidentu, kdy by svědci měli události ještě v čerstvé paměti.

124. Navíc nebyla provedena rekonstrukce činu. Ve zjištěních byly vážné nesrovnalosti, kterými se státní orgány zabývaly až z podnětu stěžovatelek. Policie nepožádala lékaře, aby při pitvě prověřili, zda nebyly na těle V. P. nějaké známky násilí. Nebyl zajištěn oděv V. P. Tato pochybení jsou zásadní, protože později již jejich náprava nebyla možná. Rychlost vyšetřování je v případech, jako je tento, klíčová. Stěžovatelky dále namítají, že jejich právnímu zástupci bylo dvakrát bezdůvodně odepřeno právo nahlédnout do spisu. Vyšetřující orgány tak omezily právo stěžovatelek na to, aby byly zapojeny do průběhu vyšetřování. V druhém případě přezkoumal státní zástupce jejich stížnost až o dva měsíce později.

125. S odvoláním na věc *Juozaitienė a Bikulčius proti Litvě* (č. 70659/01 a 74371/01, § 91, 24. dubna 2008) se stěžovatelky domnívají, že byla neúčinnost vyšetřování dána i tím, že incident byl od počátku vyšetřován jen jako sebevražda, aniž byly v první a nejdůležitější fázi vyšetřování řádně a detailně zváženy i jiné alternativy.

126. Stěžovatelky poukazují na to, že jak Skupina kontroly a stížností, tak Inspekce Ministerstva vnitra tvoří součást bezpečnostních sil kontrolovaných týmy ministerstvem, přičemž Skupina kontroly a stížností je navíc nedílnou součástí policejních sil sídlících na území Brna, podřízených vedení ředitele Městského ředitelství Brno Policie České republiky a podléhajících kontrole policejního prezidenta. Vedle toho, že jsou Inspekce a Policie České republiky podřízeny Ministerstvu vnitra, upozorňují stěžovatelky i na jejich vzájemnou úzkou služební vazbu. Pracovníci Inspekce jsou totiž stejně jako policisté příslušníky Policie České republiky. Jsou vybíráni výlučně mezi příslušníky Policie České republiky a zůstává jim hodnost, která jim byla udělena v rámci Policie.

127. Jestliže počáteční a nejdůležitější část vyšetřování provedla Skupina kontroly a stížností, Inspekce se následně značně spolehla na zjištění Skupiny, neboť její vlastní příslušnice opustila místo činu rychle, a aniž podala dostatečné vysvětlení. Některé úseky vyšetřování navíc vedlo přímo Obvodní oddělení policie, kde byl V. P. držen a kde zemřel, a vedoucí tohoto oddělení. Stěžovatelky tvrdí, že útvary pověřené vyšetřováním, zejména Skupinu kontroly a stížností, tvořili policisté sloužící ve stejných útvarech, z nichž byli vyšetřováni policisté. Vyšetřování proto nelze považovat za nestranné.

128. Stěžovatelky dodávají, že dozor státního zástupce nad vyšetřováním byl čistě formální. Rovněž zpochybňují objektivitu znaleckého posudku z oboru forenzní biomechaniky s tím, že znalec je učitelem na Policejní akademii, a poukazují na zjevné nesrovnalosti ve znaleckém posudku (chyba ve jméně zesnulého na první straně; závěr, že tělo dopadlo nejprve na nohy na straně 9 a že dopadlo nejprve na temeno hlavy na straně 11).

129. Stěžovatelky dále poukazují na různé závěry CPT a Evropské komise proti rasismu a nesnášenlivosti, které odsuzují neexistenci nezávislé a vnější kontroly policie a vyzývají Českou republiku k tomu, aby takový mechanismus vyšetřování zavedla pro trestné činy spáchané osobami prosazujícími zákon zejména v případech s pozadím možné diskriminace Romů.

(b) Hodnocení Soudu

130. Soud připomíná, že v případech, kdy stát nebo jeho představitelé potenciálně nesou odpovědnost za úmrtí, okolnosti takového úmrtí by měly být předmětem účinného vyšetřování nebo přezkoumání, které umožní zpřístupnění relevantních skutečností veřejnosti a zejména příbuzným obětí (*McCann a ostatní proti Spojenému království*, cit. výše, § 161; *Sieminska proti Polsku* (rozh.), č. 37602/97, 29. března 2001; *Kaya proti Turecku*, cit. výše, § 86; *Ergi proti Turecku*, 28. července 1998, § 82, Sbírka 1998-IV, *Yaşa proti Turecku*, cit. výše, § 98-100).

131. Soud dříve rozhodl, že rychlá a účinná reakce státních orgánů vyšetřujících použití smrtící síly je zásadní pro to, aby byla zachována důvěra veřejnosti v dodržování principů právního státu a nevznikl dojem spolčení či tolerance vůči nezákonným činům (*Nachova a ostatní proti Bulharsku* [velký senát], č. 43577/98 a 43579/98, § 118, ESLP 2005-VII). V případech rasově motivovaného útoku, jak naznačují stěžovatelky v § 129, je obzvláště důležité, aby vyšetřování bylo vedeno důsledně a nestranně, s ohledem na potřebu neustále potvrzovat společenské odsouzení rasismu a zachovávat důvěru menšin ve schopnost státních orgánů chránit je před hrozbou rasově motivovaného násilí (*Menson proti Spojenému království* (rozh.), č. 47916/99, ESLP 2003-V).

132. Vyšetřování musí být způsobilé stanovit příčinu zranění a identifikovat odpovědné osoby za účelem jejich potrestání. Jestliže došlo k úmrtí, vyšetřování nabývá ještě většího významu, neboť prvotním účelem takového vyšetřování je účinné prosazení vnitrostátních právních předpisů, jejichž předmětem je ochrana života (*Menson proti Spojenému království*, cit. výše, *Paul a Audrey Edwards proti Spojenému království*, cit. výše, § 55). Soud rovněž v minulosti rozhodl, že státní orgány musejí přijmout všechna jim dostupná přiměřená opatření k zajištění důkazů týkajících se incidentu, včetně mimo jiné výsledku očitých svědků a znaleckých posudků a případně pitvy, která poskytne úplný a přesný záznam o zranění a objektivní analýzu klinických zjištění, včetně příčiny smrti (*Nachova a ostatní proti Bulharsku*, cit. výše, § 113; *Anguelova proti Bulharsku*, cit. výše, § 139; *Kelly a ostatní proti Spojenému království*, cit. výše, § 96). Zvláštní obezřetnost je na místě tehdy, když stát neobjasní, proč neprovedl nezbytné a zřejmé vyšetřovací úkony. V takových případech, neposkytne-li vláda hodnověrné zdůvodnění, proč nezbytné vyšetřovací úkony nebyly provedeny, je založena odpovědnost státu za zvláště závažné porušení jeho povinnosti podle článku 2 Úmluvy (*Velikova proti Bulharsku*, cit. výše, § 82).

133. V minulosti Soud konstatoval porušení Úmluvy v případě, kdy policisté nebyli po incidentu odděleni a byli vyslechnuti až téměř o tři dny později, a to i přesto, že žádný z důkazů nenasvědčoval jejich vzájemnému spolčení nebo spolčení s jejich kolegy. Soud shledal, že pouhá skutečnost, že nebyla přijata vhodná opatření, aby se snížilo nebezpečí takového spolčení, představuje závažný nedostatek adekvátnosti vyšetřování (*Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku* [velký senát], č. 52391/99, § 330, ESLP 2007-VI).

134. Takové vyšetřování musí být zahájeno okamžitě a musí být provedeno v přiměřené lhůtě (např. *Hugh Jordan proti Spojenému království*, č. 24746/94, § 108, ESLP 2001-III (výňatky)). Vyšetřování musí podléhat dostatečné kontrole veřejnosti, byť se míra této kontroly může případ od případu lišit, a příbuzní obětí musí být zapojeni do řízení tak, aby mohli hájit své legitimní zájmy (*Hugh Jordan proti Spojenému království*, cit. výše, § 109; *Kelly a ostatní proti Spojenému království*, cit. výše, § 98).

135. Soud připomíná, že k tomu, aby bylo vyšetřování úmrtí, k němuž došlo ve vazbě, účinné, lze obecně považovat za nutné, aby osoby, které jsou odpovědné za vyšetřování, byly nezávislé na osobách, které byly účastny na vyšetřované události. To znamená nejen to, že mezi nimi neexistuje hierarchické nebo institucionální spojení, ale též že tyto osoby nejsou na sobě závislé ani prakticky (*Güleç proti Turecku*, 27. července 1998, § 81-82, Sbírka 1998-IV; *Ergi proti Turecku*, cit. výše, § 83-84; *Nachova a ostatní proti Bulharsku*, cit. výše, § 112; *Hugh Jordan proti Spojenému království*, cit. výše, § 106, *Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku*, cit. výše, § 325).

136. Ve věci *Güleç proti Turecku* (cit. výše, § 76 a 80) Soud shledal nedostatek nezávislosti s ohledem na povahu orgánu, který rozhodoval o tom, zda bude zahájeno trestní stíhání. V čele tohoto orgánu byl guvernér provincie, který jmenoval policisty konající vyšetřování a současně měl na starosti četníky, jejichž jednání bylo předmětem šetření. Všichni členové orgánu byli představitelé místních výkonných orgánů, podléhající

guvernérovi. Ze stanoviska Komise dále vyplývá, že policisté konající vyšetřování byli rovněž četníci a byli služebně nadřízenými četníky, jejichž jednání měli vyšetřovat.

137. Soud v minulosti konstatoval, že nezávislé vyšetřování nemohou provádět policisté ze stanice, kde ke smrti došlo (*Aktaş proti Turecku*, č. 24351/94, § 301, ESLP 2003-V (výňatky)). Z judikatury Soudu dále vyplývá, že pokud policisté, kteří konají vyšetřování, jsou kolegové policistů, kteří byli účastni na vyšetřovaném incidentu, nemůže skutečnost, že nezávislý orgán dohlíží na vyšetřování nebo se na něm podílí, zhojit nedostatek nezávislosti daného útvaru (*Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku*, cit. výše; *Hugh Jordan proti Spojenému království*, cit. výše). Ve věci *Kelly a ostatní proti Spojenému království* Soud neshledal jako dostatečné, že se na vyšetřování podíleli i policisté, kteří byli zapojeni do vyšetřované události. Ačkoliv na vyšetřování dohlížel nezávislý policejní kontrolní orgán, nepovažoval to Soud za dostatečnou záruku za situace, kdy vyšetřování samotné ve všech jeho praktických úkonech prováděli policisté, kteří byli zapojeni, byť nepřímě, do vyšetřované události. Soud zohlednil doporučení CPT, že nedostatek důvěry v systém, který existuje v Anglii a Walesu, by pomohlo překonat zřízení zcela nezávislého vyšetřovacího úřadu.

138. Soud rovněž dříve shledal, že vyšetřování nebylo nezávislé v případě, kdy vyšetřování vedl po určitou dobu policista, který velel četnickým stanicím, kde byly poškozené osoby údajně zadržovány (*Orhan proti Turecku*, cit. výše, § 342).

139. Ve věci *Ergi proti Turecku* (cit. výše, § 83) Soud konstatoval nedostatek nezávislosti a účinnosti mimo jiné proto, že státní zástupce vyšel převážně ze závěrů četníků, kteří byli do vyšetřovaného úmrtí zapojeni. Nicméně v později projednávané věci velký senát rozhodl, že skutečnost, že se státní zástupce opře o informace poskytnuté policií, je nevyhnutelná a sama o sobě nepostačuje k závěru o nedostatku jeho nezávislosti na policii. Problém však může nastat, jestliže je státní zástupce v úzkém pracovním vztahu s určitým policejním útvarem (*Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku*, cit. výše).

(i) *Adekvátnost vyšetřování*

140. Soud poukazuje na to, že státní orgány zahájily vyšetřování okamžitě po incidentu z vlastního podnětu. Ohledání místa činu provedly čtyři rozdílné útvary, a to Skupina kontroly a stížností, Obvodní oddělení policie, Skupina kriminalistické techniky a Inspekce. Policisté, kteří přišli s V. P. před jeho smrtí do styku, sepsali úřední záznamy a policistka P., policista W. a vedoucí Obvodního oddělení policie byli vyslechnuti. V den úmrtí V. P. požádaly státní orgány o provedení pitvy, znalecký posudek z oboru toxikologie, expertizu biologického materiálu odebraného na rámu okna, kterým měl V. P. v den incidentu proskočit, a vyjádření nemocnice.

141. Soud nicméně poukazuje na to, že Obvodní oddělení policie incident vyšetřovalo jako možnou účast na sebevraždě. Skupina kontroly a stížností pouze přezkoumala, zda byly při eskortě na toaletu dodrženy právní a vnitřní předpisy. Vláda neobjasnila, proč během počáteční fáze vyšetřování nebylo zvažováno i jiné možné vysvětlení příčiny předmětného úmrtí.

142. Ačkoliv tedy státní orgány zahájily vyšetřování z vlastního podnětu, Obvodní oddělení policie a Skupina kontroly a stížností omezily své šetření způsobem, který předjímal výsledek vyšetřování. Zásah pracovnice Inspekce v den incidentu byl bez významu, neboť ta dospěla k závěru, že nejsou dány důvody pro podezření, že dotčení policisté spáchali trestný čin, přičemž se ani nesnažila vyslechnout policistu K., jednoho z klíčových očitých svědků. Dále nenařídila provedení rekonstrukce incidentu ani se nesnažila zajistit další významné důkazy jako další výpovědi očitých svědků nebo znalecké posudky. Z usnesení Inspekce ze dne 23. února 2003 vyplývá, že svůj závěr o tom, že ve věci není dáno podezření ze spáchání trestného činu dotčnými policisty, založila na předběžných zjištěních kontrolních útvarů. Inspekce zahájila vyšetřování opětovně až na základě trestního oznámení první stěžovatelky.

143. Navíc je zřejmé, že k zajištění důležitých důkazů došlo až poté, co stěžovatelky podaly u Inspekce trestní oznámení, a především poté, co podaly úspěšně stížnost u okresního a krajského státního zástupce. Ti konstatovali řadu procesních vad ve vyšetřování vedeném Inspekcí, což svědčí o tom, že počáteční vyšetřování bylo velmi nedbalé. Krajský státní zástupce dokonce charakterizoval počáteční vyšetřování vedené Inspekcí jako „zcela nedostatečné“. Podle spisu ukončila pracovnice Inspekce vyšetřování, aniž vyslechla policistu K., a to proto, že byl právě ošetřován po útoku V. P. V den incidentu poskytl policista K. popis události pouze v jím sepsaném úředním záznamu a poprvé byl vyslechnut týden po události, dne 25. června 2002. Inspekce založila závěry svého usnesení ze dne 15. srpna 2002, které bylo následně zrušeno, téměř výlučně na předložených zprávách a šetřeních provedených jinými výše zmíněnými policejními útvary. Usnesení o odložení věci bylo přijato před tím, než byly získány důležité důkazy, např. znalecký posudek z oboru forenzní biomechaniky.

144. Soud poukazuje na to, že ani výše uvedené důkazy nebyly nezvratné. Především se v předběžné pitevní zprávě ze dne 21. června 2002 i v závěrečném pitevním protokolu ze dne 16. července 2002 uvádělo, že nebylo zjištěno nic, co by jednoznačně svědčilo pro aktivní účast třetí osoby na úmrtí. Dne 24. října 2002 lékaři, kteří prováděli pitvu a sepsali pitevní protokol, objasnili, že účast třetí osoby nelze kvůli rozsáhlým a vzájemně souvisejícím zraněním jednoznačně určit.

145. Ačkoliv nebyla příčina smrti V. P. dostatečně objasněna, poprvé požádal o rekonstrukci činu a zpracování posudku soudního znalce k fyzikálnímu mechanismu rozbití okna a následného pádu okresní státní zástupce dne 4. září 2002, tedy skoro dva měsíce po incidentu. Rekonstrukce incidentu nebyla nikdy provedena. To samé platí pro oděv V. P., které nebyl nikdy zajištěn ani podroben analýze. Důvody, proč k rekonstrukci nedošlo, vysvětlila Inspekce až dne 20. února 2003, tedy sedm měsíců po incidentu. Inspekce přitom vyšla z názoru znalce, který zpracoval znalecký posudek z oboru forenzní biomechaniky a který uvedl, že rekonstrukce činu není nutná. Tento posudek byl však zpracován dne 6. února 2003, téměř sedm měsíců po incidentu, a obsahoval řadu závažných chyb, jak vyšlo najevo na okresním státním zastupitelství dne 12. listopadu 2003. Proč nebyl zajištěn a prozkoumán oděv V. P., bylo vysvětleno až dne 9. října 2003. Nebyly tak zajištěny důležité důkazy, nebo k tomu došlo až delší dobu po incidentu, a to na základě trestního oznámení stěžovatelek.

146. Soud se domnívá, že v případě, jako je tento, kdy jsou skutečné okolnosti úmrtí známy jen omezenému počtu policistů, mohly být další výslechy policistů a rekonstrukce incidentu provedená krátce po události velmi zásadní pro určení průběhu osudných událostí (viz *mutatis mutandis Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku* [velký senát], cit. výše, § 329, 330). Jestliže totiž nejsou ostatní důkazy nezvratné, je obzvláště důležité, aby byly výpovědi očitých svědků, kteří mohli být do incidentu aktivně zapojeni, co nejpečlivěji přezkoumány a byla ověřena jejich hodnověrnost. Znalecký posudek z oboru forenzní biomechaniky může nahradit rekonstrukci jen v omezeném rozsahu. Nedá se tak říci, že vnitrostátní orgány provedly všechna jim dostupná přiměřená opatření k zajištění důkazů, které by jim umožnily objasnit okolnosti předmětného úmrtí.

147. Kromě těchto procesních nedostatků není Soud přesvědčen ani o tom, že orgány konající vyšetřování podnikly adekvátní kroky ke zjištění přesných důvodů, které policisty vedly k tomu, že V. P. eskortovali dolů do přízemí a nedovolili mu zavřít dveře toalety umístěné v přízemí. Ze spisu není ani zřejmé, zda byla prošetřena hodnověrnost tvrzení, že zranění policisty na rameni bylo způsobeno tím, že jej V. P., vážící 58 kg, udeřil dlaní do levého ramene. Podobně nevěnovaly vyšetřující orgány pozornost ani nesrovnalostem mezi výpověďmi policistů K. a P. a mezi první a pozdější výpovědí policisty K. ohledně toho, zda policista K. držel V. P. za jeho pravé nebo levé zápěstí.

148. S ohledem na výše uvedené má Soud za to, že se vyšetřující orgány téměř automaticky spolehly na záznamy a výpovědi policistů ze stanice, kde k incidentu došlo, aniž z vlastního podnětu provedly další relevantní šetření. Navíc nebylo vyvinuto žádné úsilí, aby se zabránilo spolčení mezi policisty sepisujícími takové záznamy, a k výsledku řady očitých svědků došlo až dlouho po incidentu.

149. Dále Soud vyjadřuje nespokojenost nad tím, že byl stěžovatelkám opakovaně a bez platného důvodu odepřen přístup ke spisu, a to i přesto, že tato skutečnost neměla podle všeho na průběh vyšetřování zásadní vliv a že se nakonec stěžovatelkám podařilo zapojit se do vyšetřování.

150. V důsledku toho nelze tvrdit, že při vyšetřování na vnitrostátní úrovni byly respektovány požadavky na adekvátnost, pečlivost a rychlost. K porušení článku 2 v jeho procesní části tedy došlo.

(ii) Nezávislost a nestrannost vyšetřování

151. Soud konstatuje, že do vyšetřování byly zapojeny čtyři rozdílné útvary: Obvodní oddělení policie, Skupina kriminalistické techniky, Skupina kontroly a stížností a Inspekce.

152. Soud poznamenává, že i když tyto čtyři útvary představovaly čtyři odlišné orgány, mezi kterými neexistoval hierarchický vztah, tvořily Obvodní oddělení policie, Skupina kriminalistické techniky, Skupina kontroly a stížností nedílnou součást Městského ředitelství Brno Policie České republiky. Všechny tyto útvary byly podřízeny řediteli městského ředitelství.

153. Soud dále uvádí, že podle zákona o Policii České republiky stál v čele Policie České republiky policejní prezident odpovědný ministru vnitra. Podle právních norem použitelných v rozhodném období vyšetřovala trestné činy spáchané policisty Inspekce, která byla vnitřním útvarem Ministerstva vnitra přímo řízeným ministrem vnitra.

154. Z výše uvedeného vyplývá, že jak Policie České republiky, tak všechny útvary, které prováděly vyšetřování úmrtí V. P., byly přímo či nepřímo podřízeny ministru vnitra. Soud bere v potaz stanovisko CPT a HRC a bere na vědomí pozdější reformu zákona o Policii České republiky, která posílila nezávislost Inspekce (nyní Inspekce policie) vůči ministru vnitra. Avšak co se týče ustanovení použitelných v rozhodné době, a přestože spis neobsahuje žádný náznak toho, že by skutečně došlo ke spolčení, ani náznak podjatosti na straně vyšetřujících orgánů, je Soud toho názoru, že žádný z vyšetřujících orgánů nebyl zjevně nezávislý a neskýtal dostatečné záruky proti tlaku služebně nadřízených osob.

155. Soud dále poukazuje na to, že v projednávané věci hrály ve vyšetřování úmrtí V. P. klíčovou roli Obvodní oddělení policie a jeho vedoucí. Důležité části vyšetřování byly přitom provedeny tím samým útvarem, který byl na incidentu účasten, a dalšími jednotkami působícími v témže obvodu.

156. Navíc to byl vedoucí Obvodního oddělení policie, kdo si vyžádal lékařskou zprávu nemocnice, kam byl V. P. převezen, pitevní protokol a toxikologickou expertizu.

157. Navzdory tvrzení vlády, že vyšetřování Obvodního oddělení policie a Skupiny kontroly a stížností byla okrajová, Inspekce ve svých usneseních vyšla v převážné míře ze zjištění Obvodního oddělení policie. Inspekce tedy prakticky neprovedla vůbec žádné samostatné vyšetřování.

158. Jak již Soud objasnil, bylo počáteční vyšetřování vedené pracovníci Inspekce vyslanou na místo činu velmi omezené. V usnesení Inspekce ze dne 21. února 2003 je jasně uvedeno, že tato pracovnice Inspekce založila svůj závěr o tom, že není dáno podezření ze spáchání trestného činu policisty, na předběžných zjištěních kontrolních útvarů. Ve vyšetřování pak pokračovala Skupina kontroly a stížností a Obvodní oddělení policie až do okamžiku, kdy první stěžovatelka podala trestní oznámení.

159. Závěry uvedené v usnesení ze dne 15. srpna 2002, které bylo následně zrušeno, založila Inspekce téměř výlučně na důkazech zajištěných výše uvedenými policejními útvary. Ačkoliv následná usnesení vycházela také z dalších důkazů, jako znaleckého posudku z oboru forenzní biomechaniky, rovněž ve velké míře vycházela z důkazů opatřených v počáteční fázi vyšetřování výše uvedenými policejními útvary.

160. Z toho vyplývá, že vyšetřování smrti V. P. nebylo v souladu s požadavkem Úmluvy na institucionální a praktickou nezávislost. K porušení článku 2 v jeho procesní části tedy došlo.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

161. Článek 13 Úmluvy stanoví:

„Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

162. Strany řízení opakují argumenty uplatněné v rámci námitek týkajících se procesní části článku 2 Úmluvy.

163. S ohledem na výše uvedené závěry má Soud za to, že tato část stížnosti souvisí s námitkami uplatněnými podle článku 2 Úmluvy a je přijatelná. V rámci článku 13 Úmluvy však nevzniká žádná další otázka.

III. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

164. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

165. Stěžovatelky nepožadují náhradu majetkové škody.

166. Pokud jde o náhradu nemajetkové újmy, stěžovatelky požadují částku 20 000 € (tedy 504 400 Kč) za úmrtí jejich příbuzného a za neúčinné vyšetřování, které po něm následovalo. Mají za to, že se tato částka blíží spodní hranici rozmezí, v němž Soud přiznává v obdobných případech náhradu.

167. Vláda považuje částku 10 000 € pro každou ze stěžovatelek za přijatelnou, pokud jde hmotněprávní porušení článku 2 Úmluvy. Pokud by ovšem Soud dospěl k závěru, že došlo pouze k porušení procesní části uvedeného ustanovení, měl by Soud přiznat každé ze stěžovatelek částku do 4 000 € (100 880 Kč).

168. Soud shledal, že došlo k porušení hmotněprávní části článku 2 Úmluvy a dále že následné vyšetřování nebylo adekvátní ani nezávislé. Stěžovatelky nepochybně utrpěly vážnou újmu v důsledku Soudem konstatovaných závažných porušení nejzákladnějších práv zakotvených v Úmluvě. Soud poznamenává, že se daný případ týká smrti partnera první stěžovatelky, otce jejího dítěte, a syna druhé stěžovatelky. S ohledem na rozsudky vynesené Soudem v podobných případech (*Mižigárová proti Slovensku*, cit. výše, § 125-130) přiznává Soud, rozhodujíc na spravedlivém základě, každé ze stěžovatelek částku 10 000 € jako náhradu nemajetkové újmy.

B. Náklady řízení

169. Stěžovatelky požadují částku 2 000 € (50 440 Kč) jako náhradu nákladů na právní zastoupení. Uvádějí, že právní zastoupení v každé věci představovalo třicet čtyři účtovatelných hodin nezbytných pro přípravu stížnosti a čtrnáct hodin nezbytných pro odpověď na stanovisko vlády. Vycházejí z příslušných právních předpisů, konkrétně z advokátního tarifu, dle něhož se účtuje za hodinu právního zastoupení částka 39,65 € (1 000 Kč).

170. Vláda tvrdí, že stěžovatelky zjevně nepředložily žádné doklady prokazující úhradu těchto nákladů ve výši, kterou požadují. Navrhují, aby Soud odmítl tento nárok jako nedostatečně podložený.

171. Soud připomíná, že stěžovatel může obdržet náhradu nákladů řízení pouze v rozsahu odpovídajícím jejich skutečnému vynaložení, nezbytnosti a přiměřenosti jejich výše (*Bottazzi proti Itálii* [velký senát], č. 34884/97, § 22, ESLP 1999-V). S ohledem na dokumenty, které má k dispozici, zejména složitost věci, počet účtovatelných hodin, výpočet odměny za právní zastoupení na základě zákonem garantovaného tarifu a výše zmíněná kritéria považuje Soud za přiměřené přiznat stěžovatelkám dohromady částku 2 000 € jako náhradu nákladů řízení a jakoukoli částku daně, kterou by stěžovatelky z této částky byly povinny zaplatit.

C. Úrok z prodlení

172. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *prohlašuje* stížnost za přijatelnou;
2. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 2 Úmluvy, neboť státní orgány neochránily právo V. P. na život;
3. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 2 Úmluvy, neboť státní orgány neprovedly účinné vyšetřování okolností úmrtí V. P.;
4. *rozhoduje*, že v rámci článku 13 Úmluvy nevzniká žádná další otázka;
5. *rozhoduje*
 - (a) že žalovaný stát má zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle článku 44 odst. 2 Úmluvy, následující částky, které se převedou na české koruny podle kursu stanoveného Českou národní bankou a platného ke dni zaplacení:
 - (i) každé ze stěžovatelek částku 10 000 € (deset tisíc eur) jako náhradu nemajetkové újmy a případnou částku daně;
 - (ii) stěžovatelkám společně částku 2 000 € (dva tisíce eur) jako náhradu nákladů řízení a případnou částku daně, kterou by stěžovatelky z této částky musely platit;
 - (b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a sděleno písemně dne 16. února 2012 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

Claudia Westerdiek
tajemnice

Dean Spielmann
předseda